

povedovanjem, ali pa, ako bi bil svojo razpravo povzdignil na nekoliko višje stališče po zahtevah moderne zemljepisne monografije.

Gosp. pisatelj je umno uporabil bistra opazovanja pogumnega hidrotehnika Putika, ki značijo brez dvojbe znaten napredek v spoznavanju prirodnih moči, delujočih nad zemljo in pod zemljo v cerkniški okolici. Tudi nekoliko drugega književnega gradiva je spretno vpletenega, in g. pisatelj se na hvale vreden način v tekstu sklicuje na razprave, katere je vpošteval — le žal, da se tej dolžnosti ne odzivilje dosledno vseskozi, kjer je treba. Ali dokaj važnega gradiva je bilo avtorju na razpolaganje že zbranega le v imenovanih knjigah Cvijićevih in Krausovih — in vendar ga ni porabil. Moderna znanost je rešila marsikatero vprašanje o Krasu ter razmotrovanje o Cerkniškem jezeru bistveno dvignila nad Valvasorjevo stališče naivnega občudovanja. Dandanes nam je jasno delovanje onih prirodnih sil, ki so Cerkniško kotlino in jezero ter njega pritoke in odtokke ustvarile in jih vzdržujejo. Žirovnikova vse hvale vredna in nam dobrodošla knjiga bi bila brez dvojbe pridobila moderen značaj in trajno vrednost v mladi slovenski poljudno-znanstveni literaturi, ako bi se bila nad golo, preprosto opisovanje povzdignila in nam razložila, zakaj in kako je vse to nastalo, kar imenujemo »svetovnoznano cerkniško čudo«!

(Konec prihodnjič.)

Ferd. Seidl.

Prvo splošno avstrijsko jubilejno romanje v sveto deželo. Spisal Jožef Zidanšek, prof. na kn.-šk. lavantinskem bogoslovnem učilišču. V Mariboru 1899. Založil pisatelj; tiskala tiskarna sv. Cirila. 8°. Str. 10 + 207. Mehkovezanemu izvodu je cena 40 kr., trdovezanemu 50 kr., v platno vezanemu 65 kr. Naroča se v tiskarni sv. Cirila v Mariboru. — Slovensko potopisno slovstvo o Palestini in sosednjih deželah je že precej naraslo. Prvo knjigo te stroke je dal Slovencem Mihael Verne pod naslovom: »Potovanje v Sveto Deželo v letu 1857«. Takisto kakor Vernetova je zastarela tudi Jeranova knjiga iz l. 1872.: »Popotovanje v Sveto Deželo, v Egipt, Fenicijo, Sirijo, na Libanon, v Carigrad in druge kraje«. Pred nekaterimi leti je izšlo v »Družbi sv. Mohorja« lepo ilustrovano, tehtovito opisovanje svete dežele in svetih krajev iz peresa dr. Frančiška Lampeta. Njegov »Jeruzalemski romar« stoji na višini sedanjega palestinoslovja. Nanj in na nekatere nemške potopise se naslanja g. prof. Zidanšek v svoji gori oznanjeni knjigi. Pisatelj se je mudil izven svoje domovine dober mesec, od 13. dne aprila do 15. dne maja m. l. Kar je izkusil na potu, ki ga je vodil preko sredozemskega morja in Egipta v Palestino, kar je opazil tja in nazaj gredoč, kar je čutil na svetih mestih, ki so vsaj po imenu vsakomu znana, to in še marsikaj drugega iz davne svetne in cerkvene zgodovine in iz bajeslovja je opisal v svoji knjigi v lahkotnem, mičnem, feljtonskem slogu. Preprostim Slovencem, katerim je zlasti namenjen ta potopis, se gotovo prikupi ter bode vzbujal med njimi zanimanje za daljne jutrovske pokrajine. Knjigo zaljšata dve podobi. Ker je čisti dobiček, kolikor ga utegne prnesti ta lepa knjiga, namenjena naši šolski družbi sv. Cirila in Metoda, zato jo najtopleje priporočamo slovenskemu občinstvu. —ar.

Vzgoja in omika ali izvir sreče. (Neobhodno potrebna knjiga za vsakega človeka, ki se hoče sam, lahko in hitro navaditi vsega potrebnega, da more sebe in druge blažiti in prav olikati). Spisal po najboljših virih in navodilih Jožef Valenčič. — Prvi natis. V Ljubljani, meseca junija 1899. Založil in na

svetlo dal pisatelj. Tiskala »Narodna tiskarna«. Str. 254, cena 1 gld 80 kr. — Tako slove popolni naslov knjigi, ki smo je omenili v osmi številki »Zvonovi«. Knjiga ni izvorno delo, pisatelj pa je pridejal marsikaj tudi iz svojega. Valenčičeva knjiga podaje Slovincem vseh slojev praktična navodila, kako se naj vedejo v najrazličnejših položajih, v najrazličnejših razmerah z najrazličnejšimi ljudmi doma, v cerkvi, šoli, v družbi, na javnih zabaviščih, pri igrah, na plesu itd. Priznati treba, da je bil pisatelj jako natančen, da je obdelal svojo snov kolikor možno obširno ter da se je trudil, da bi bil razumljiv. Nedostatek knjige pa je pisateljeva gostobesednost in nekak pridigarski ton. Večkrat mu izgine tudi izpred oči meja, ki loči najvišje kroge od najnižjih (ali narobe), ter predpisuje vsem isto. Pisatelj je opazoval navade samo v enem — bržčas v rojstnem — kraju, pa misli, da so tiste navade znane in veljavne povsod drugod. Često-krat je v svojih predpisih tudi prestrog ter nadeva vse pretesne sponse. Iz tega pa lahko nastane lenost, neokretnost in okornost v vedenju in govorjenju. Želimo, da bi se učili Slovenci in Slovenke iz te knjige samo najboljšega! Pisatelj se nadeja v kratkem že II. izdaje; ne bilo bi torej lepo, ako bi mu brezbriznost rojakov zamorila toli idealno nado.

X.

Stoletnica Blaža Potočnika. Stoletnice buditeljev Slovenstva se vrste druga za drugo. Pred durmi sta nam Slomšekova in Prešernova, letos pa je minila Potočnikova. Lepo so se je spominjali Šentvidčani, združeni z narodnimi društvi iz Ljubljane in okolice, v nedeljo dne 17. septembra t. l. Hvaležni so svojemu nekdanjemu duhovnemu očetu, ker je za svojega 39letnega župnikovanja v Šentvidu toliko storil za njih prospeh. Zgradil jim je šolsko poslopje, ustanovil čitalnico, povzdignil mlekarstvo ter položil temelj sedanjemu razcvetu ondodnih obrtov. A Blaž Potočnik ni samo krajevno zaslužen veljak, njegovo ime se ne blesti samo v tesnem okviru šentviške povestnice, on je znamenit v zgodovini vesoljnega slovenskega naroda. Uspešni sledovi njegove mnogostranske delavnosti so globoko vtisnjeni v razvoju slovenskega politiškega, kulturnega in slovstvenega življenja. Tem kratkim vrsticam ni namen, predočiti Blaža Potočnika politiško delovanje, pač pa bi radi z njimi izpodbudili rojake k hvaležnosti za njegove kulturne in slovstvene čine.

Pesnik in pevec — skladatelj — hkratu je bil Potočnik in pel je svete in posvetne pesmi. Kakšno borno pesemsko hrano so dajali v 18. stoletju razni Repeži, Redeskiniji . . . slovenskim cerkvam! Potočnik je z Gregorjem Riharjem pometel to spakudrano šaro z naših korov ter jo nadomestil s krasnimi, dostojnimi cerkvenimi pesmimi. Iz vesele domače družbe je izrinil nemško pesem. Namesto nje se je glasila poslej Potočnikova: »Pridi Gorrenje . . .«, »Kdor ima srce . . .«, »Zvonikarjeva«. Pozneje se je pridružil Čbeličarjem. S pesmimi je zalagal »Slovenski cerkveni časopis«, »Novice«, »Ljubljanski časnik« in »Čbelico«. Prispel je na pomoč »Drobtinicom« in Vodnikovemu »Spominiku«. Na Potočnika je sprožil dr. Prešeren puščico »Prej pevcu potlej homeopatu«. Čbeličarja Potočnika jako hvali Čop: »Reinheit und Correctheit der Sprache geben seinen schriftstellerischen Erzeugnissen einen vorzüglichen Werth. An der Krainischen Biene nahm er gleich von Anfang thätigen Antheil. und seine Beiträge gehören zu den ausgezeichnetsten in der Sammlung. Er trifft namentlich den eigentlichen Liederton gut, wie im Unterkrainerliede (Dolenska I. 32), im Liede der Schmitterinnen (S. 45.) usw.« Iz Potočnikovih pesmi, ki seveda ne dosežajo sedanje višine naše pocizije, odseva vesela narav pesnikova,